

LUDWIG VAN BEETHOVEN
(1770-1827)
Obertura, El rei Esteve

El 1811 s'encomanà a Beethoven que escrivís música per al pròleg i l'epíleg d'una obra dramàtica que seria produïda per a la inauguració d'un teatre a la ciutat de Pest (encara no unida a Buda). Les dues peces de l'obertura d'aquesta nit i la petita obra que realitzà poc després es coneixen com a Les runes de Atenes.

El rei Esteve fou l'heroi nacional d'Hongria i el primer rei, coronat l'any 1000. Convertí els hongaresos al cristianisme, per la qual cosa fou canonitzat l'any 1083, poc després de la seva mort.

Concert per a violí i orquestra en Re major, Opus 61.

El 1806 Beethoven va estar molt ocupat. Escriví la Quarta Simfonia i esbotzà la Cinquena; compongué els Quartets Rasoumovsky i a més treballà intensament en el Quart Concert per a piano i en la òpera Fidelio. Llavors, a finals d'any, arribà l'oportunitat de presentar un concert per a violí a Viena, el 23 de desembre. En pocs dies escriví ràpidament l'obra d'aquesta nit i la completà dos dies abans que es celebrés el concert.

Des del principi Beethoven tenia en ment que Franz

Clement, de 26 anys, interpretés el concert. Clement era un concertista consolidat i a més ostentava el lloc de primer violinista i director de la famosa orquestra Theater an der Wien. Un estudi de l'època de Clement descriu la seva manera de tocar com "atrevida, robusta i potent", mentre que una altra destaca la seva "gracilitat i tendresa". Clement tenia també un tret exhibicionista: un clar exemple que il·lustra això és un concert ofert al principi del segle XIX, en què, a més de estrenar l'obra de Beethoven, Clement interpretà una composició pròpia amb una corda, mentre sostenia el violí a l'inrevés.

El Concert per a violí no fou un èxit immediat. Potser no hi havia hagut temps per a preparar-lo i assajar-lo. Quan l'editor anglès Muzio Clementi visità Viena el 1806, quedà profundament impressionat per aquest concert, però preguntà a Beethoven si realitzaria una transcripció per a piano, ja que dubtava que cridés l'atenció en la seva forma original. No obstant, a la dècada del 1850, el gran violinista Joseph Joachim es va fer càrrec de la interpretació de l'obra i pocs anys després esdevingué el major dels concerts per a violí.

I Allegro ma non troppo. El moviment s'obre amb cinc cops suaus del timbal, seguits per la interpretació del tema principal, meravellosament plàcid, a càrrec del solista. Llavors els violins enllacen amb l'inici del timbal i a través del desenvolupament del moviment el ritme d'aquells cinc cops embruixa la música.

II Larghetto. Un tema simple en aparença a càrrec dels violins, suaument, obre el moviment; dues trompes i un clarinet tornen a exposar el tema al temps que el violí l'embelleix. Una sèrie de belles variacions segueix abans del brillant rondo finale.

III Rondo: Allegro. Un vivaç moviment virtuós amb una tornada semblant a una dansa al qual el solo de violí exhibeix brillants trinats i arpegis. Després de la cadenza del solista l'estructura sencera es completa amb una coda brillant a càrrec del solista i l'orquestra. El sorprenent final sincronitzat a la perfecció aconsegueix plenament el seu efecte.

Comentari de l'època

"Beethoven no ha posat prou força en el seu concert per a violí; podria haver estat escrit per un compositor de

tercera o quarta classe". Periòdic Harmonicon, maig del 1832.

Simfonia nº 3 en mi bemoll major, Opus 55 (Heroica)

L'estiu del 1817 Beethoven i un amic seu, el poeta Christian Kuffner, varen sopar plegats. Kuffner preguntà al compositor quina de les seves simfonies era la seva favorita. Beethoven respongué: "la Heroica". Kuffner digué: "Hauria dit que la simfonia en do menor (la Cinquena)". "No", insistí Beethoven, "la Heroica". En aquella època la Simfonia nº 9, Coral, no havia estat escrita, però avui molts i bons crítics situen la Heroica damunt l'altra.

Beethoven tenia més que raons musicals per a justificar els seus especials sentiments cap a la seva Tercera Simfonia. Mentre la componia, el 1803 i al principi del 1804, constantment tenia en ment un de seus grans herois, Napoleó Bonaparte, el militar i polític defensor de la Revolució Francesa i del seu "Llibertat, igualtat i fraternitat". Quan la simfonia estava acabada posà el nom "Bonaparte" al marge superior de la partitura i situà el seu propi nom a peu de pàgina. Poc temps després un amic seu, Ferdinand Ries, li comunicà la notícia que Napoleó s'havia coronat